

КОМАХОЇДНІ ССАВЦІ (*MAMMALIA, INSECTIVORA*) СЕЛА БІЛКИ ІРШАВСЬКОГО РАЙОНУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Панющик Г.О., Куруц Н.В.

*ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
вул. Волошина, 32, м. Ужгород, Закарпатська область, Україна*

Своєю давністю, широким географічним поширенням, вагомою роллю в біоценозах, коротким життєвим циклом і високим енергетичним обміном, комахоїдні ссавці привертали і привертають до себе увагу багатьох дослідників. Вивчення їх як найбільш древньої групи серед плацентарних, які зберегли ряд примітивних рис організації, представляє великий інтерес з точки зору проблем адаптації до умов існування, еволюції і філогенії та зоогеографії.

Дані про комахоїдних ссавців знаходяться в центрі уваги багатьох вчених. Однак, узагальнюючих праць з їх вивчення на визначеному територіальному рівні є недостатніми. Тому всебічне вивчення видів, зокрема, їжака звичайного (*Erinaceus europaeus* Barr.- Nam., 1900), крота звичайного (*Talpa europaea* Linnaeus, 1908.), білозубки білочеревої (*Scoticidura leucodon* Hermann, 1788), білозубки малої (*Scoticidura suaveolens* Pallas, 1811) в умовах с. Білки Іршавського району Закарпатської області є актуальним, так як дасть можливість краще зрозуміти значення їх у природі і господарстві людини краю. На досліджуваній території дані види заселяють територію біля річки Боржава, орні землі, сади, виноградники, сінокоси та населені пункти, а їх екологічні особливості повністю залежать від місця перебування та кормової бази. Найбільш поширеними і багато чисельними серед досліджених видів є кроти і їжаки, менш чисельними – білозубки. Дані види заселяють досліджувану територію нерівномірно і розподіл їх по біотопах неоднаковий. Більш заселеними є пасовища, сади (кріт, їжак), окультурені угіддя (їжак, білозубки). Їжаки відсутні в соснових лісах, кроти

практично відсутні на ділянках, які систематично обробляються людиною; малозаселеними є ділянки з кам'янистим ґрунтом. Кріт звичайний, білозубки – активні протягом року. Їжак звичайний – зимоспляча, гетеротермна тварина, діяльна тільки в теплий період року. Залягання в сплячку їжака на досліджуваній території припадає на кінець листопада – грудень і продовжується до березня. Температура тіла їжака і частота дихання в активному стані і в період сплячки змінюється. Температура падає до 5°C, а частота дихання знижується до 6-8 ударів за хвилину. Аналіз літературних даних та деяких наших спостережень засвідчує, що основну частку їх раціону (93,5-97,5%) складають комахи та їх личинки, які є шкідливими для сільського господарства, чим приносять значну користь. Їжак звичайний, при нагоді, живиться дрібними гризунами, отруйними гадюками та їх трупами. Розмножуються у період, сприятливий у кормовому відношенні. В середньому, у самок комахоїдних ссавців буває 1-2 виплоди по 5-8 малят в кожному. Малята їжака голі, пізніше вкриті біленькими голками, які з віком ростуть темніють. Всі комахоїдні ссавці – мешканці досліджуваного регіону є корисними та потребують охорони.